

|                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                           |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| <b>Ümumi məlumat</b>                            | Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | DSN 102, Rəsm 1, 6 AKTS                   |
|                                                 | Departament                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Memarlıq və dizayn departamenti           |
|                                                 | Proqram<br>(bakalavr, magistr)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Bakalavr                                  |
|                                                 | Tədris semestri                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 2026/2027-ci tədris ilinin payız semestri |
|                                                 | Fənni tədris<br>edən müəllim (lər)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ələsgərova Sevinc                         |
|                                                 | E-mail:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | sevinj.alasgarova@khazar.org              |
|                                                 | Telefon:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Bakixanov korpusu, 106-cı otaq            |
|                                                 | Mühazirə otağı/Cədvəl                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                           |
| <b>Prerekvizitlər</b>                           | -                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                           |
| <b>Tədris dili</b>                              | Azərbaycan                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                           |
| <b>Fənnin növü<br/>(məcburi, seçmə)</b>         | Məcburi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                           |
| <b>Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat</b>            | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Skakova A.G. Rəsm və rəngkarlıq: SPO.-M. üçün dərslik: Yurayt, 2019</li> <li>2. Makarova M.N. Rəsm və perspektiv. Nəzəriyyə və təcrübə. M.: "Akademik layihə", 2016</li> <li>3. Azərbaycan incəsənəti, təsviri sənət, dekorativ-tədbiqi sənət. memarlıq-ensiklopedik məlumat kitabı, -Bakı: "Letter-press", c.1, -2010, -81S; c.2-3, -2011. -200S</li> <li>4. R.Əfəndi. «Azərbaycan incəsənəti». Bakı, 2007</li> <li>5. Azərbaycan Milli Ensiklopediyası. Bakı, 2007</li> </ol>                                                                                                               |                                           |
| <b>Kursun təsviri</b>                           | <p>“Rəsm” fənninin əsas məqsədi realistik obrazın əsas anlayışlarını nəzərdə tutur. Fənnə obyektin üçölçülü fəzasının qavranılmasının xüsusiyyətləri və onun düz və rəqə ötürülməsi prinsipləri, ayrı-ayrı təsvirlərin öyrənilməsi kimi məsələlərə əsas diqqət yetirilir.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                           |
| <b>Kursun məqsədləri</b>                        | <p>Rəsm fənni tələbələrin estetik dünyagörüşünü, vizual qavrayışını və müşahidə bacarıqlarını inkişaf etdirmək, gördüklərini bədii təsvir vasitələri ilə ifadə etmək bacarığının formalaşdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Fənn çərçivəsində tələbələr forma, proporsiya, perspektiv, həcm və işıq-kölgə anlayışlarını mənimsəyərək obyektlərin düzgün təsvirini etməyi və klassik akademik rəsm qaydalarına əsasən qrafik təsvir vasitələrindən istifadə etməyi öyrənirlər.</p>                                                                                                                                          |                                           |
| <b>Tədrisin<br/>(öyrənmənin)<br/>nəticələri</b> | <p><b>Kursun sonunda tələbələrin aşağıdakı bilik və bacarıqları əldə etməsi gözlənilir:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rəsm sənətinin əsas prinsiplərini və ifadə vasitələrini biləcək;</li> <li>• Obyektlərin forma, proporsiya və konstruktiv quruluşunu düzgün müəyyən edə biləcək;</li> <li>• Sadə həndəsi formaları və əşyaları naturadan qələmlə təsvir edə biləcək;</li> <li>• Perspektivin əsas prinsiplərindən istifadə edə biləcək;</li> <li>• Rəsmdə işıq-kölgə münasibətlərini düzgün ifadə edə biləcək;</li> <li>• Əsas rəsm texnikalarından və materiallarından düzgün istifadə edə biləcək.</li> </ul> |                                           |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |                     |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------------|
| Tədris metodları<br>Qiymətləndirmə | Mühazirə                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | -                        |                     |
|                                    | Qrup müzakirəsi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | -                        |                     |
|                                    | Praktiki tapşırıqlar                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | +                        |                     |
|                                    | Praktiki məsələnin təhlili                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | +                        |                     |
|                                    | Digər                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | +                        |                     |
| Qiymətləndirmə                     | Komponentləri                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Tarix/son müddət         | Faiz (%)            |
|                                    | Davamiyyət                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Semestr ərzində          | 5 bal               |
|                                    | Aktivlik                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Semestr ərzində          | 5 bal               |
|                                    | Tapşırıq 1                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 17.10.2026-ya kimi       | 10 bal              |
|                                    | Tapşırıq 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 21.11.2026-ya kimi       | 10 bal              |
|                                    | Aralıq imtahanı                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Müəyyənləşdirilmiş tarix | 25 bal              |
|                                    | Tapşırıq 3                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 26.12.2026-ya kimi       | 10 bal              |
|                                    | Final imtahanı                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Müəyyənləşdirilmiş tarix | 35 bal              |
| Tədris qaydaları                   | <b>Davamiyyət</b><br>Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərs saatına buraxılır. Hər 2 qayıb üçün 1 bal çıxılır.Tələbələr müəyyən səbəblərdən (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) dərslərin buraxılması haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır.                                                |                          |                     |
|                                    | <b>Tapşırıq</b><br>Tapşırıqlara ayrılan 30 balın 20 balı aralıq imtahanına qədər işlənilən 2 tapşırıq üçün, qalan 10 bal isə aralıq imtahanından sonra finala qədər işlənilən 1 tapşırıq üçün nəzərdə tutulur.Aktivliyə ayrılan 5 bal isə semestr boyu dərs zamanı tələbənin aktivliyi və ev tapşırıqlarına qeyd olunacaq.                                                                                                                                           |                          |                     |
|                                    | <b>İmtahanlar</b><br>Aralıq və final imtahanı hər ikisi təcrübi şəkildə keçirilir. Belə ki, imtahan üçün ayrılan 3 saat ərzində tələbələr qurulan natürmortu qara qələmlə təsvir edib və rəng olaraq sulu boyadan istifadə edərək tamamlamalıdırlar. Nəticədə bütün işlər kodlaşdırılıb və kurs müəlliminin tərəfindən dəyərləndirilir. Tələbənin imtahanda iştirakı və ya imtahana buraxılması ilə bağlı bütün məsələlər fakültə rəhbərliyi tərəfindən həll olunur. |                          |                     |
|                                    | <b>Fənni bitirmək qaydası</b><br>Univesitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60 % və daha yuxarı hesab edilir. Kəsri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər.                                                                                                                                                                                                                          |                          |                     |
|                                    | <b>İmtahan qaydalarının pozuntuları</b><br>Aralıq və yekun imtahanları vaxtı tələbə tərəfindən imtahanın gedişini pozmaq və köçürmələr qadağandır. Bu qaydaya əməl etməyən tələbənin imtahan işi ləğv olunur və tələbə 0 (sıfır) qiymət ilə imtahandan kənarlaşdırılır.                                                                                                                                                                                              |                          |                     |
|                                    | <b>Tələbənin davranış qaydaları</b><br>Dərs zamanı dərs prosesini pozmağa və ya qeyri-etik hərəkətlər etməyə, həmçinin tələbələrin icazəsiz müzakirələrinə və mobil telefondan istifadəsinə icazə verilmir.                                                                                                                                                                                                                                                          |                          |                     |
|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |                     |
|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |                     |
|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |                     |
|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |                     |
| Cədvəl (dəyişdirilə bilər)         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |                     |
| Həftə                              | Tarix                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fənnin mövzuları         | Dərslik/Tapşırıqlar |

|   |  |                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1 |  | <p>Rəsm tarixi ilə tanışlıq<br/>Realist təsvirin əsası kimi.<br/>1. Vizual həssaslığı artırmaq<br/>2. Rəsm işləməyin qaydaları və rəsm üçün ləvazimatın növləri</p> <p><b>Birinci tapşırıq:</b><br/>İki fiqurdan ibarət natürmortun təsviri</p> | <p>İki gips fiqurundan ibarət natürmortun kompozisiya quruluşunun müəyyənləşdirilməsi. Fiqurların vərəq üzərində yerləşdirilməsi, ümumi ölçüsünün və kompozisiya mərkəzinin təyin edilməsi.</p> <p>1· Skakova A.G. Rəsm və rəngkarlıq. - M.: Yurayt, 2019. – Səh. 10-25.<br/>2· Makarova M.N. Rəsm və perspektiv. Nəzəriyyə və təcrübə. - M.: "Akademik layihə", 2016. – Səh. 15-30.</p> |
| 2 |  | <p>Proporsional münasibətlər və perspektiv quruluş</p>                                                                                                                                                                                          | <p>Fiqurların ümumi ölçülərinin və qarşılıqlı proporsiyalarının müəyyənləşdirilməsi. Perspektiv qanunauyğunluqlarının tətbiqi və fiqurların konstruktiv quruluşunun dəqiqləşdirilməsi.</p> <p>1· Skakova A.G. Rəsm və rəngkarlıq. - M.: Yurayt, 2019. – Səh. 26-40.</p>                                                                                                                  |
| 3 |  | <p>Formanın konstruktiv təhlili və işlənməsi</p>                                                                                                                                                                                                | <p>Fiqurların forma və quruluşunun konstruktiv xətlərlə işlənməsi. Əsas forma və həcmələrin müəyyənləşdirilməsi, detalların dəqiqləşdirilməsi.</p> <p>2· Makarova M.N. Rəsm və perspektiv. Nəzəriyyə və təcrübə. - M.: "Akademik layihə", 2016. – Səh. 45-65.</p>                                                                                                                        |
| 4 |  | <p>Ton münasibətlərinin müəyyənləşdirilməsi və formanın modelləşdirilməsi</p>                                                                                                                                                                   | <p>İşıq mənbəyinin müəyyənləşdirilməsi. İşıqlı və kölgəli hissələrin, düşən kölgələrin və əsas ton münasibətlərinin qrafit qələmlə işlənməsi.</p> <p>1· Skakova A.G. Rəsm və rəngkarlıq. - M.: Yurayt, 2019. – Səh. 50-70.</p>                                                                                                                                                           |
| 5 |  | <p><b>Tonal bütövlük və rəsmnin tamamlanması</b></p>                                                                                                                                                                                            | <p>Fiqurların forma və həcmənin ton vasitəsilə dəqiqləşdirilməsi. Ümumi və lokal ton münasibətlərinin işlənməsi, rəsmnin bütövlüyünün təmin edilməsi və tamamlanması.</p> <p>3· Azərbaycan incəsənəti, təsviri sənət, dekorativ-tədbiqi sənət. Ensiklopedik məlumat kitabı. Cild 1. - Bakı: "Letterpress", 2010. – Səh. 30-50 (təsviri sənət nümunələri).</p>                            |
| 6 |  | <p><b>İkinci tapşırıq:</b> Kiçik əşyalarla zənginləşdirilmiş gips natürmort. Kompozisiya quruluşu və məkan</p>                                                                                                                                  | <p>Gips fiquru və kiçik əşyalardan ibarət natürmortun kompozisiya quruluşunun müəyyənləşdirilməsi. Əşyaların ölçü,</p>                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|    |  |                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |  | münasibətləri                                                                                              | yerləşmə və məkan münasibətlərinin vərəq üzərində həll edilməsi.                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 7. |  | Proporsional və perspektiv münasibətlərin dəqiqləşdirilməsi                                                | Əşyaların bir-birinə nisbətdə ölçülərinin müəyyənləşdirilməsi, perspektiv quruluşunun dəqiqləşdirilməsi və formaların konstruktiv əsaslarının işlənməsi.                                                                                                                                                                                                  |
| 8  |  | Formaların konstruktiv və plastik həlli                                                                    | Gips fiqur və kiçik əşyaların forma xüsusiyyətlərinin təhlili. Həcmlərin konstruktiv quruluşunun, səth və forma keçidlərinin qrafik vasitələrlə ifadəsi.<br><br>2· Makarova M.N. Rəsm və perspektiv. Nəzəriyyə və təcrübə. - M.: "Akademik layihə", 2016. – Səh. 70-85.                                                                                   |
| 9  |  | <b>Aralıq imtahanı</b>                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 10 |  | Tonallıq və həcm-məkan əlaqələrinin həlli                                                                  | Müxtəlif səth və formaların tonal münasibətlərinin müəyyənləşdirilməsi. Işıq mənbəyinə uyğun olaraq həcmələrin modelləşdirilməsi, düşən və öz kölgələrinin forma ilə əlaqələndirilməsi.<br><br>1· Skakova A.G. Rəsm və rəngkarlıq. - M.: Yurayt, 2019. – Səh. 85-100.                                                                                     |
| 11 |  | <b>Ümumi tonal həll və rəsmnin tamamlanması</b>                                                            | Natürmortun ayrı-ayrı hissələrinin vahid tonal sistemdə əlaqələndirilməsi. Forma, məkan və işıq münasibətlərinin dəqiqləşdirilməsi, detalların ümumi həllə tabe etdirilməsi və rəsmnin tamamlanması.<br><br>5· Azərbaycan Milli Ensiklopediyası. Bakı, 2007. – Təsviri sənət bölməsi, səh. 100-120 (Azərbaycan rəssamlarının faktura işləmə texnikaları). |
| 12 |  | <b>Üçüncü tapşırıq:</b> Parça qatlarının nümunəsi naturmotda işlənməsi. Kompozisiya və konstruktiv quruluş | Parça qatları və digər elementlərdən ibarət natürmortun kompozisiya həllinin müəyyənləşdirilməsi. Əsas formaların, proporsional və perspektiv münasibətlərin dəqiqləşdirilməsi.                                                                                                                                                                           |
| 13 |  | Parça qatlarının forma və quruluşunun işlənməsi                                                            | Parçanın müxtəlif istiqamətlərdə formalaşan qat və qırıqlarının müşahidə və təhlili. Qatların ritmi, dərinliyi və forma ilə əlaqəsinin qrafik vasitələrlə ifadəsi.                                                                                                                                                                                        |
| 14 |  | Material və tonal münasibətlərin ifadəsi                                                                   | Parçanın faktura və material xüsusiyyətlərinin tonal keçidlər vasitəsilə ifadəsi. Qatların işıq və kölgə münasibətlərinə uyğun olaraq həcməndirilməsi və müxtəlif səthlərin fərqləndirilməsi.                                                                                                                                                             |

|                |  |                                  |                                                                                                                                                                                             |
|----------------|--|----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 15             |  | Ümumi tonal və kompozisiya həlli | Natürmortun ayrı-ayrı hissələrinin ümumi kompozisiya və tonal bütövlük daxilində əlaqələndirilməsi. Forma, faktura, məkan və işıq münasibətlərinin dəqiqləşdirilməsi və rəsmi tamamlanması. |
|                |  |                                  |                                                                                                                                                                                             |
| Final imtahanı |  |                                  |                                                                                                                                                                                             |